

ЛІТЕРАТУРА

1. Дуликов В.З. Социальные аспекты культурно-досуговой деятельности за рубежом. – М.: МГИК, 1999.
2. Домазедье Ж. Досуг как сфера духовной деятельности. – М.: Прогресс, 1987.
3. Киселева Т.Г., Красильников Ю.Д. Основы социально-культурной деятельности. – М.: Просвещение, 1995.
4. Кротова Ю.Н. Досуг вчера и сегодня. Становление современных взглядов на социальную ценность досуга. – СПб.: Изд-во СПбГУКИ, 1993.
5. Культурно-досуговая деятельность: Учеб. пос. – М.: МГУК, 1998. – 461 с.
6. Литвинов В. Латино-український словник. – К., 1998.
7. Орлов В.Н. Культура и досуг. – М.: Просвещение, 1991.
8. Пича В.М., Бестужев-Лада И.В., Димов В.М., Орлов Г.П., Коган Л.Н, Надольный И.Ф., Лисовский В.Т. Культура досуга. – К.: Изд-во КГУ, 1990.
9. Besnard P. L’animation socioculturelle. – P.: PUF, 1985.
10. De Gracia. Of Time, Work and Leisure. – N.Y., 1964.
11. Dumazedie G. Toward a society of Leisure. – N.Y. – Z., 1967.
12. Dumazedier J., Ripert A. Le loisir et la culture. – Ed. Du Seuil. – 1966.
13. Goodman M. The Culture of Childhood. Childs ege Views of Societu and Cukture. – N.Y. – 1970.
14. Kelly J.R. Leisure Identities and Interachtions. – L., 1983.
15. Kelly J.R. Leisure. – N. Jersey: Tnglewood Cliffs, 1982.
16. Neulinger I. The psychology of leisure. – Springfield, 1974.
17. Parker S. Leisure and Recreation Studies. – L., 1983.
18. Parker S. R. The Sociologe of Leisure. – N.Y.: Appletoncenury – croft, 1976.

Кміть О.В.

**ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ
ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ
ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ
СТУДЕНТАМИ-НЕМОВНИКАМИ**

З погляду сучасної психології успішність будь-якої діяльності залежить від наявності стійкої позитивної мотивації у суб'єкта цієї діяльності. Як свідчить практика, мотивація вивчення іноземної мови у студентів-немовників є нестійкою і з появою об'єктивних труднощів, які виникають у процесі навчання, ця мотивація має тенденцію до зниження. Тому в умовах немовних вищих навчальних закладів питання стимулювання розвитку мотивації опанування іншомовним спілкуванням студентами стоїть досить гостро. Одна з можливостей такого стимулювання, на нашу думку, полягає у застосуванні тестових завдань у навчальному процесі.

У статті ми маємо на меті обґрунтувати положення стосовно того, що використання тестового контролю в процесі оволодіння іноземною мовою студентами немовних спеціальностей може сприяти підвищенню їх мотивації опанування іншомовним спілкуванням. Для обґрунтування цього положення, по-перше, з'ясуємо ставлення студентів до застосування тестів у навчанні іноземної мови; по-друге, уточнимо, які мотиви та

мотивація виявляються домінуючими у студентів-немовників у процесі вивчення іноземної мови.

Для визначення ставлення студентів немовних спеціальностей до використання тестового контролю у навчанні іноземної мови нами було проведено анкетування 120 студентів I-II курсів Європейського університету. Це дало нам можливість встановити, чи віддають студенти-респонденти перевагу тестовому контролю перед нетестовим і наскільки вони усвідомлюють переваги тестової форми контролю.

Результати аналізу відповідей студентів представлені у таблиці, що наводиться нижче.

Таблиця

Результати аналізу відповідей студентів на запитання анкети щодо виявлення їх ставлення до застосування тестів у навчанні іноземної мови

№ з/п	Запитання, представлені в анкеті	Від загальної кількості респондентів відповіли	
		Так (у %)	Ні (у %)
1.	На занятті з іноземної мови Ви віддаєте перевагу:		
	а) контролю у формі тестів	76,0	24,0
	б) контролю у формі опитування викладачем	24,0	76,0
2.	Ви вважаєте, що виконання тестових завдань:		
	а) активізує Вашу інтелектуальну діяльність, знання, набуті навички, сформовані вміння	80,0	20,0
	б) не вимагає активної інтелектуальної діяльності, а дає можливість здогадки про правильну відповідь	20,0	80,0
3.	Ви вважаєте, що використання тестових завдань на заняттях з іноземної мови:		
	а) змушує Вас готуватися до занять з іноземної мови систематично	78,0	22,0
	б) не здійснює ніякого впливу на систематичність Вашої підготовки до занять з іноземної мови	22,0	78,0
4.	Ви вважаєте, що виконання тестових завдань у процесі вивчення іноземної мови:		
	а) викликає у Вас інтерес	72,0	28,0
	б) не викликає у Вас інтересу	28,0	72,0
5.	Ви розглядаєте тестові завдання як такі, що:		
	а) урізноманітнюють процес вивчення Вами іноземної	74,0	26,0

№ з/п	Запитання, представлені в анкеті	Від загальної кількості респондентів відповіли	
		Так (у %)	Ні (у %)
	мови		
	б) не привносять різноманітності, а лише ускладнюють вивчення іноземної мови	26,0	74,0
6.	Ви вважаєте, що виконання тестових завдань та одержані результати:		
	а) дають Вам можливість об'єктивно оцінити свої досягнення та недоліки в оволодінні іноземною мовою	80,0	20,0
	б) не дають такої можливості	20,0	80,0
7.	Для контролю розуміння Вами прослуханого тексту Ви віддасте перевагу:		
	а) переказу прослуханого тексту	6,0	94,0
	б) відповідям на запитання викладача	10,0	90,0
	в) виконанню тестових завдань до прослуханого тексту	84,0	16,0

З наведених у таблиці даних видно, що більшість опитаних студентів віддають перевагу застосуванню тестового контролю перед нетестовим, оскільки вони вважають, що тестова форма контролю активізує інтелектуальну діяльність, знання, набуті навички, сформовані вміння, сприяє систематичності їх підготовки до занять, дозволяє їм об'єктивно оцінити досягнення і недоліки в оволодінні іноземною мовою; виконання тестових завдань викликає у них інтерес та урізноманітнює процес вивчення іноземної мови.

Викладене вище свідчить про позитивне ставлення студентів I-II курсів немовних факультетів вищих навчальних закладів до застосування тестів у процесі оволодіння ними іноземною мовою.

Перейдемо до розгляду того, які мотиви та мотивація виявляються домінуючими у студентів I-II курсів немовних факультетів у процесі вивчення іноземної мови. Встановлено, що розвиток юнаків та дівчат у віці 17-19 років по лінії становлення їх особистості характеризується якісними перетвореннями в мотиваційній сфері діяльності, появою нових об'єктів інтересу, професійних мотивів.

Найбільший вплив на академічні успіхи студентів має пізнавальна потреба у поєднанні з високою потребою в досягненнях. Мотиви інтелектуально-пізнавального плану та мотиви досягнення впливають на успіхи студентів при

вивченні іноземної мови. Під мотивами інтелектуально-пізнавального плану ми, услід за Ю.М.Кулюткіним, розуміємо специфічні пізнавальні потреби, а під мотивами досягнення – загальні неспецифічні потреби особистісного плану: потреби в досягненнях, у самоствердженні в діяльності, у самовираженні.

Тестовий контроль активізує творче і свідоме ставлення студентів до навчання, стимулює зростання у них пізнавального інтересу та пізнавальної потреби. Пізнавальний інтерес – це вибіркова спрямованість тих, хто навчається, звернена до галузі пізнання, до її предметного змісту та до процесу оволодіння знаннями. Виконання тестових завдань, які за своїм характером належать до проблемних ситуацій, вимагає інтелектуальної активності студентів, а відтак спонукає їх до оволодіння суттю того, що вивчається. Крім того, застосування тестів сприяє розвитку пізнавальної потреби, оскільки в таких умовах відбувається активізація навчально-пізнавальної діяльності, а отже створюються можливості для задоволення названої потреби. Високий рівень пізнавальної активності обумовлюється зацікавленістю студентів у виконанні навчальних дій. Застосування тестів підвищує інтерес студентів до проведення контролю та його результатів.

Отже, застосування тестів стимулює розвиток мотивів інтелектуально-пізнавального плану.

Тестовий контроль сприяє створенню серед студентів атмосфери змагання, здорової конкуренції, зацікавленості у досягненні високих результатів навчальної діяльності. Результати тестування здійснюють вплив на виникнення потреб у досягненнях, у самоствердженні та самовираженні. Це стимулює розвиток мотивів досягнення.

Необхідно додати, що у віці 17-19 років кожний об'єкт діяльності розглядається студентами через призму його значущості в галузі професійної праці шляхом співставлення оцінки ефективності, корисності інформації, одержуваних знань і способів діяльності з уже виробленою системою знань, наявною інформацією та способами реалізації діяльності, адже студентський вік – це основний період набуття професійних знань.

Значення предмета, що вивчається, зростає в тій мірі, в якій він сприяє просуванню особистості студента з точки зору засвоєння професійних знань, навичок, умінь та розширення його навчальних можливостей. Навчання іноземної мови повинно бути професійно значущим для студентів, повинно служити засобом розширення їх професійних знань. Факт ігнорування міжпредметних зв'язків та професійна нейтральність навчальних матеріалів для немовних спеціальностей мають негативний вплив на процес навчання – адже успішність у навчанні студента залежить від його мотиваційних орієнтацій. Професійні мотиви студентів у процесі вивчення іноземної мови можуть реалізуватися під час тестового контролю мовленнєвих умінь, зокрема аудитивних умінь: так, розуміння аудіотекстів за

спеціальністю, сприймання на слух повідомлень з професійної тематики та виконання тестових завдань з аудіювання допомагають студентам поглибити розуміння та осмислення професійно значущих фактів і проблем. Отже, виконання студентами тестових завдань з іноземної мови сприяє реалізації їх мотивів інтелектуально-пізнавального плану, мотивів досягнення, професійних мотивів тощо.

Поряд з мотивами інтелектуально-пізнавального плану, мотивами досягнення та професійними мотивами напрям і зміст навчальної діяльності студентів при оволодінні іноземною мовою визначають специфічні мотиви. Так, у дослідженні на матеріалі вивчення мотивації в оволодінні іноземною мовою окреслені чотири мотиваційні орієнтації: на “процес діяльності”, “результат діяльності”, “оцінку з боку викладача” та на “запобігання неприємностям”. Успішність навчання при оволодінні іноземною мовою студентами немовного вищого навчального закладу визначається домінуванням в їх мотиваційній структурі орієнтації на “результат діяльності” або “оцінку”.

Дослідження щодо виявлення мотиваційної орієнтації студентів I-II курсів неспеціальних факультетів вищого педагогічного навчального закладу у процесі оволодіння іноземною мовою показали, що у 3% студентів з 1000, які брали участь в анкетуванні, домінуючою виявилася мотиваційна орієнтація на “процес”, 62% орієнтуються на “оцінку” і 35% – на “запобігання неприємностям”. Мотиваційна орієнтація на “оцінку” на початковому етапі вивчення іноземної мови сприяє високому рівню успішності. На завершальному етапі функціонування мотивів, пов’язаних з одержанням оцінки, стає недійовим, що призводить до низької успішності та втрати інтересу до даного процесу.

З метою обґрунтування сформульованого вище положення вважаємо за потрібне визначити зміст мотиваційної структури, а відтак і домінуючу мотиваційну орієнтацію студентів I-II курсів немовних факультетів вищого навчального закладу у процесі оволодіння іноземною мовою. Для цього нами було проведено анкетування 420 студентів I-II курсів немовних факультетів Європейського університету. Анкета складалася на основі методики, розробленої Н.М.Симоною. Зразок анкети наводиться нижче.

АНКЕТА

для опитування студентів I-II курсів немовних спеціальностей вищого навчального закладу

ШАНОВНІ СТУДЕНТИ!

Просимо розглянути наведені нижче фактори, що стимулюють вивчення іноземної мови. Визначте ступені впливу кожного з них на спонукання та заохочення Вас до вивчення іноземної мови і згідно з цим поставте напроти кожного фактора відповідні індекси.

- 3 – максимальне значення
- 2 – другорядне значення
- 1 – мінімальне значення
- 0 – нульове значення

Щиро дякуємо за співробітництво

Фактори, що стимулюють вивчення іноземної мови:

- потреба в умінні спілкуватися іноземною мовою, яке характеризує Вас як всебічно освічену людину

- потреба у володінні іноземною мовою, пов’язана з використанням іноземної мови в практичній роботі після завершення навчання у ВНЗ

- потреба у володінні іноземною мовою, пов’язана з наміром працювати за кордоном

- потреба у володінні іноземною мовою, пов’язана з наміром продовжувати навчання за кордоном

- потреба позитивної відмітки у балах з навчального предмета “Іноземна мова”

- побоювання наслідків одержання негативної відмітки у балах з навчального предмета “Іноземна мова”

- одержання задоволення від процесу вивчення іноземної мови

Завдання, яке пропонувалося студентам у процесі анкетування, полягало у виділенні факторів, які обумовлюють мотиваційні орієнтації на “результат”, “оцінку”, “запобігання неприємностям”, “процес” індексами: 3 – максимальне значення фактора; 2 – другорядне значення фактора; 1 – мінімальне значення фактора; 0 – нульове значення фактора.

Згідно зі складеною анкетною орієнтація на “результат діяльності” виявляється домінуючою при максимальному значенні фактора, що проявляється у потребі володіння іноземною мовою. Така потреба може бути пов’язана з визначенням комуніканта як всебічно освіченої людини, з використанням іноземної мови у практичній роботі після завершення навчання у вищому навчальному закладі, з наміром працювати за кордоном або продовжувати там навчання. Найявність мотиваційної орієнтації на “оцінку” зумовлюється максимальним значенням потреби позитивної оцінки в балах з навчального предмета “Іноземна мова”. Домінування мотиву “запобігання

неприсмностям” спостерігається при побоюванні наслідків одержання негативної оцінки в балах з навчального предмета “Іноземна мова”. Фактор, який обумовлює орієнтацію на “процес”, визначається як “одержання задоволення від процесу вивчення іноземної мови”.

Під час підбиття підсумків анкетування нами враховувався індекс максимального значення вказаних факторів з метою визначення конкретних мотиваційних орієнтацій студентів.

Результати проведеного анкетування показали, що мотиваційна орієнтація на “запобігання неприсмностям” спостерігається у 20% студентів, 24% респондентів орієнтуються на “оцінку”, у 56% студентів, що складає більшість опитаного контингенту, переважає мотиваційна орієнтація на “результат діяльності”.

Отже, зміст мотиваційної структури студентів I-II курсів немовних факультетів при вивченні іноземної мови представлений орієнтаціями на “результат діяльності”, “оцінку” та “запобігання неприсмностям”. Ми маємо підстави вважати мотиваційну орієнтацію на “результат діяльності” домінуючою для студентів I-II курсів немовних факультетів вищого навчального закладу, оскільки у більшості опитаного контингенту (56% респондентів) спостерігається саме ця орієнтація.

Визначений в результаті анкетування зміст мотиваційної структури студента немовного факультету щодо оволодіння іноземною мовою показує, що потреба у вивченні такої мови є гострою та усвідомлюваною. Крім того, домінування орієнтації на “результат діяльності” в мотиваційній структурі опитаних студентів створює передумови для успішного оволодіння іноземною мовою більшістю студентів I-II курсів немовних факультетів вищого навчального закладу.

Спеціальні спостереження, проведені нами на немовних факультетах Європейського університету за рівнем успішності студентів I-II курсів в оволодінні іноземною мовою, дали змогу виявити, що цей рівень є недостатнім. За результатами аналізу оцінок, одержаних 400 студентами за вивчення предмета “Іноземна мова” наприкінці II курсу, середній рівень успішності за п'ятибальною шкалою складає 3 бали.

Слід зазначити, що, з одного боку, існує недостатній рівень успішності студентів I-II курсів немовних факультетів вищого навчального закладу у вивченні іноземної мови, з іншого, – наявними є потреба в оволодінні цією мовою, а також передумови для досягнення названим контингентом студентів високого рівня успішності. Це протиріччя, безумовно, вимагає вдосконалення процесу, який забезпечує опанування іншомовним спілкуванням, а також стимулювання мотивації вивчення іноземної мови студентами. Результати анкетування, проведеного з метою вивчення ставлення студентів до застосування тестів з іноземної мови дають підстави стверджувати, що більшість опитаних студентів розглядає тести як один із способів удосконалення процесу опанування іншомовним спілкуванням та як один із важелів спонукання і

заохочення їх до вивчення іноземної мови. Відповідно згадане вище протиріччя стимулює виникнення у студентів мотивів до виконання тестів з іноземної мови, наявність яких в свою чергу сприяє зростанню рівня мотивації оволодіння іноземною мовою студентами-немовниками.

Таким чином, все викладене у цій статті обґрунтовує положення про те, що тестовий контроль може використовуватися як метод підвищення мотивації оволодіння іншомовним спілкуванням студентами немовних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кулюткін Ю.Н., Сухобабська Г.С. Исследование познавательной деятельности учащихся вечерней школы. Самоорганизация познавательной активности личности как основа готовности к самообразованию. – М.: Педагогика, 1987. – С. 34.
2. Солодкая Т.В. Компьютерное тестирование как метод контроля за результатами учебной деятельности студентов: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. – Харьков, 1995. – С. 13 – 15.
3. Ананьев Б.Г. К психофизиологии студенческого возраста // Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1974. – Вып. 2. – С. 3 – 15.
4. Симонова Н.М. Экспериментальное исследование структуры мотивации при усвоении иностранного языка в вузе: Дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. – М., 1982. – С. 12 – 15.
5. Сосяк М.Н. Методика реализации индивидуального подхода к студентам в процессе обучения английской диалогической речи на начальном этапе неязыкового вуза (по специальности “Русский (украинский) язык и литература”): Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. – К., 1989. – С. 20.
6. Коккота В.А. Лингводидактическое тестирование: Научно-теоретическое пособие. – М.: Высшая школа, 1989. – С. 12 – 13.
7. Петрашук О.П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі: Монографія. – К.: Вид. центр КДЛУ, 1999. – С. 75 – 96.

Коваль Т.І.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ-ЕКОНОМІСТІВ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Проблема підвищення якості професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів, що на сучасному розвитку вищої освіти на Україні ще не відповідає сучасним вимогам ні держави, ні самих фахівців, може бути вирішена на основі впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів (ВНЗ) методологічних підходів – системного, технологічного, інноваційного, модульного, діяльнісного, наскрізного, інтегративного та особистісно орієнтованого.

Метою підготовки із інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів у ВНЗ є формування інформаційної компетентності,